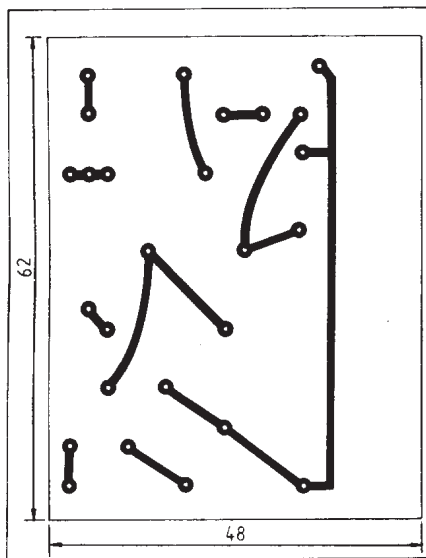
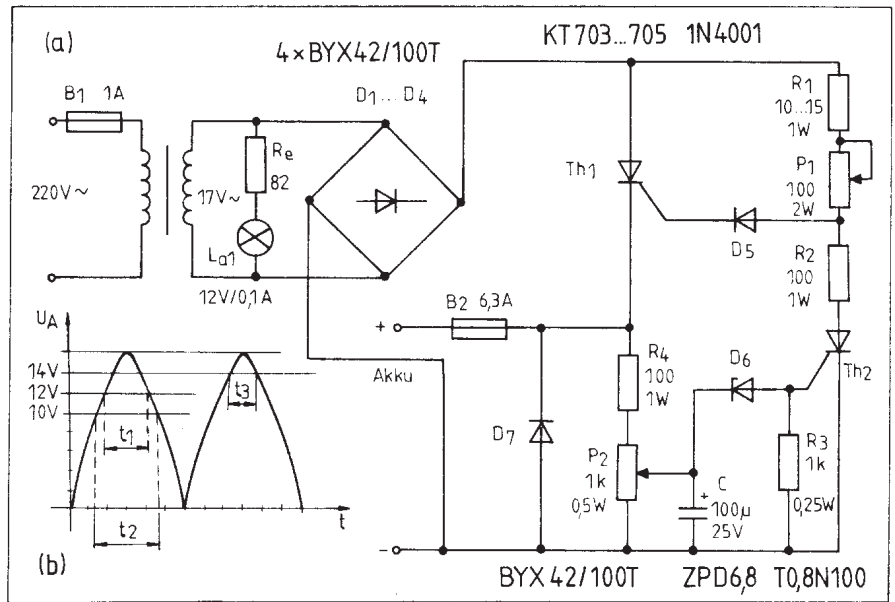

3. ábra. A tranzistoros töltő beültetési rajza (alkatrész felőli oldalról nézve)

P₁ potenciométerrel szabályozzuk. A töltőáram-impulzusok időbeli átlaga a Th₁ tirisztor vezetési időtartamától függ, ez pedig függvénye az akkumulátor feszültség-szintjének. A 4b ábra jól szemlélteti az előbb említett viszonyokat. A töltés előrehaladtával az akkumulátor kapocsfeszültsége nő és lesz egy olyan időpillanat, amikor a C kondenzátor a P₂ csúszkájá által akkora feszültségre töltődik fel, hogy a D₆ Zener-dióda vezetni kezd. Ez az áram a töltés folyamán eddig lezárt Th₂ tirisztor kinyitja. A vezetővé váló Th₂ miatt P₁ és R₂ közös pontján a feszültség az R₁-P₁-R₂ ellenállások arányában lecsökken. Ez a feszültségugrás a Th₁-t lezárás felé viszi. Eközben az akkumulátor feszültsége tovább növekszik, melynek hatására Th₂ még jobban vezetővé lesz. Elérkezik az az időpillanat, amikor Th₁ árama a tartó-

5. ábra. A tirisztoros töltő nyomtatott áramkörös lapja (fóliás oldal)

4. ábra. Tirisztoros töltőkészülék kapcsolása 12 V-os akkuhoz (a) és magyarázat a működéshez (b)

áram értékénél kisebb lesz, így már nem tud vezető állapotban maradni. Így Th₁ lezár, míg Th₂ teljesen vezető állapotba kerül, ezzel a töltés folyamata befejeződik. A kapcsolás R₄, R₂, P₂, C, D₆, R₃ és Th₂ elemei képezik Th₁ kikapcsoló körét. A lekapcsolási szint beállítását egy feltöltött akkumulátorral végezzük el. P₁-et csavarjuk a max. töltőáram helyzetébe és P₂-t addig állítsuk, amikor még éppen nem folyik áram. A lekapcsolás 14,5...15 V feszültségtartományban történjen meg.

A Th₁ áramát gyakorlatilag csak a transzformátor ellenállása korlátozza, ezért biztonsági okokból 13...15 A-es típusú tirisztort válasszunk és a transzformátort úgy méretezzük, hogy a max. töltőáram kb. 6 A legyen. A kapcsolás nyomtatott lapjának fóliarajza, valamint a beültetési rajz az 5. és 6. ábrán látható. A Th₁ tirisztor hűtőbordára, a diódahidat hűtőlapra kell szerelni. A D₇ diódnak védelmi funkciója van a fordított polaritással való akkurákapcsolás esetén.

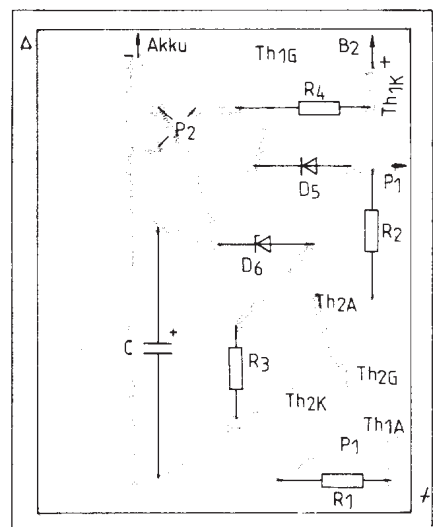
Végül egy olyan töltőkapcsolást mutatunk be, amelyik 6 és 12 V-os akkumulátorok töltésére alkalmas (7. ábra). A töltő tulajdonképpen egy áteresztő tranzistoros áramstabilizátor, amely a kimenetére kapcsolt, töltendő akkumulátort a P₁ potenciométerrel beállítható töltőárammal tölti. A P₁ a vele sorba kapcsolt P₂ potenciométerrel feszültségosztót képez, melynek feszültségét a ZF 6,2 Z-dióddal stabilizáljuk. T₁ és T₂ egy módosított komplementer Darlington-fokozat, ahol T₁ bázisfeszültségét a P₁ potenciométerrel változtatjuk, ez maga után vonja T₁-T₂ kollektoráramának megváltozását. A T₂ tranzistor látja el bázisárammal a T₃ tranzisztor és a referenciasfeszültséget előállító teljesítmény Zener-diódákat.

Ha az R₃ ellenálláson keresztülfolyó, beállított töltőáram valamilyen okból lecsökkenne, akkor az R₃-on csökken a fe-

szükséges, ez T₁ tranzisztort jobban nyitóirányba viszi. Ezáltal a töltőáram megnő és az áteresztő tranzisztor (T₄) munkaponti árama visszaáll az eredeti, beállított árammértékre (ez a szabályozási folyamat nem-lineáris elemmel – autózó – még hatásosabb).

A töltés előrehaladtával az akkumulátor kapocsfeszültsége megnő, s lesz egy olyan időpillanat, hogy T₄ emitterfeszültsége több mint 1,4 V-tal lesz kisebb a T₃ bázisfeszültségénél. Ekkor a töltőáram megszűnik.

A D₁₀ diódnak az előző kapcsolásokban ismertetett védelmi funkciója van. Mindhárom kapcsolásban ezt a diódát 50 × 50 × 3 mm-es alumínium hűtőlapra, míg az egyenirányítóhíd diódáit 125 × 65 × 4 mm-es hűtőlemezre szereljük fel. A D₇-D₆ teljesítmény-Zenereket

6. ábra. A tirisztoros töltő beültetési rajza (alkatrész felőli oldalról nézve)